

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V saboto 23. oktobra (sredojesna) 1852.

List 85.

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

XV.

Življenje duha.

Ko ogerne smertni mraz eti il revati,
O kamo duh nesmertni le vzverši?
Ne može umreti on, ne može ostati,
Timveč za sabo temni prah pusti.
Tedaj, brez tēla stopnjama gazine
Planetov mar nebeske preblodi?
Al mar na hip prostranstva svēt prešine,
Postanši okó, k' pregleda vse stvari?

Neskončno, večno bitje, brez preminja,
Mišljenka nevidima, a vse viděč,
Vse, vse, kar zemlja, kar nebo razgrinja,
Pregledal bode, vsega se spomnéc:
Dni sled nejasni, kojih lučca bleđa
Le komaj u spomini še merlí,
U jednom širnem vzori duh ugleda,
I bilo vse mu ob jednom priblišči.

Postava zavoljo ognja na kmetih.

(Dalje.)

Nobeden človek se ne smé postopiti, z odkrito lučjo, gorečimi treskami, ali z žerjavco pod streho, v hlev, na skedenj ali na druge kraje iti, kjer se reči, kterih se rad oginj prime, znajdejo; in mora zato, kakor k marsikteri drugi rabi, vsaka hiša saj z eno iz dobrega pleha narejeno laterno, ali z več taistih prevedena biti.

Nobeden ne smé v takih zavoljo ognja nevarnih krajih tobaka piti, ako bi ravno fajfa pokrovček imela.

Kuhinjo izžigati, in vse enake djanja, po kterih lahko oginj vùn pride, so oestro prepovedane.

Hišni gospodarji imajo svojim ženam, hčeram in deklam zapovedati, da imajo pri kuhi z maslom previdno in varno ravnati, zlasti pak, da kadar se maslo vžgè, vode va-nj nikdar ne vlijejo.

Tudi po nemarnosti je že dostikrat nesreča se zgodila. Za tega voljo imajo hišni gospodarji svojim otrokom in poslom naložiti, da na oginj in luč dobro gledajo. Ponoči, preden spat gredó, imajo gospodarji sami, vse okoli pregledati in skerbeti, da se oginj in luč dobro pogasi ali na varnim kraju ohrani.

Ravno tako skerb imajo tudi zavoljo pepela imeti, ker se po neprevidnim tjemetanju taistega lahko kaj vžgè in oginj vstane. Zlasti pak je prepovedano pepel pod streho hraniti.

Ker naj večí nevarnost ognja od zamujenega ometanja dimnikov pride, za tega voljo se hišnim gospodarjem skerb za ometanje nikdar ne more dosti priporočiti. Sleherni gospodar ima gerlo dimnika naj manj vsakih 8 dni enkrat ometi, in saje s staro metlo ostergati dati. Dimniki pak morajo pozimi naj manj vsakih 6 tednov, poleti pak vsake tri mesce popolnoma in z veliko skerbjo pomedeni biti. Dimniki, skozi ktere se zlesti nemore, znajo sicer sami gospodarji ali domači ljudje ometi. Taisti pak, skozi ktere se lahko zleze, morajo od pravih dimnikarjev omedeni biti. Gosposka ima tedaj skerb imeti, da se soseske z dimnikarskimi mojstri pogodijo, zraven pak tudi, da jih mojstri predrago ne obrajtajo, in da oni svojo dolžnost prav in o pravim času store.

Župani po vaséh imajo posebno na to gledati, da se peči in dimniki prav omedó; za tega voljo imajo po hišah večkrat pogledati, brez da bi gospodar zato poprej vedil, in zanikerne gospodarje gosposki na znanje dati.

Da se tedaj ti zdaj povedani ukazi bolj gotovo spolnujejo, se imajo vpričo gosposkiniga uradnika ali župana in srenjskega odbora z možmi in dimnikarjem, ako se kateri blizo tega kraja znajde, pozimi dvakrat, poleti pak le enkrat vse hiše posebno ogledovati. Takrat se morajo vse peči, vsi dimniki, vse ognjiša dobro pregledati; kar se nevarnega najde, hitro popraviti ukazati, ali pa gosposki, ali clo kresii na znanje dati. Župan in soseska imajo potlej na to gledati, da se vse, kar je pri ogledu naročeno bilo, gotovo in natanko dopolne in sploh reči, da se nič ne zgodi, kar je v leti postavi zavolj ognja prepovedano.

(Dalje sledí.)

Kmetijska skušnja.

(Čez 50 let star krompir). V Jabloni na Českim so v letu 1850 pri izkopanju pred 50 leti zasutiga hrma našli poldrug vagán čisto zvenjeniga in ko les terdiga krompirja. Na zrak položen je začel kmalo kaliti, čeravno skuhan ni bil za nobeno rabo. En del tega krompirja so posadili že leta 1850, ki pa ni obilo rodil; gospodar je pridelk drugo leto spet sadil, ki je pa gnjil kakor drugi krompir. Ker pred 50 leti so v tem kraji še malo krompirja sadili in se tačas od krompirjeve gnjilobe ni nič vedilo, je ta skušnja gotov in očiten dokaz, da vzrok gnjiline ni v spridenim krompirju samim, ampak v vremenu in družih neznanih zračnih vzrokih iskati. (Centralbl. f. Landw.)